

Villáminterjú: dr. Cieger András történésszel

Mérföldkövet jelentett a Lónyay- emlékévé

A gróf személyisége, habitusa és a markánsabb nézetei megosztották a kortársakat.

NYÍREGYHÁZA. Az elmúlt két évben gyakran megfordult vármegyénkben dr. Cieger András történész, tudományos főmunkatárs, ugyanis a Lónyay 200 Emlékév keretében előadásokon, könyvbemutatókon vett részt. A napokban Nyíregyházán, a vármegyei könyvtárban megtartott rendezvény vendége volt, a program előtt beszélgettünk vele munkásságáról.

Jól ismeri gróf Lónyay Menyhért életét, hiszen szakdolgozatát az egykori pénzügyminiszter, majd miniszterelnök életéből és munkásságából írta. Hogy jött az ötlet, hogy vele foglalkozzon?

Ez egy nagyon érdekes történet, hiszen tósgyökeres budapesti vagyok, nem kötődöm az ország keleti régiójához, vagyis pontosabban Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyéhez. Volt egy szeminárium az egyetemen, s választanunk kellett egy vármegyét a dualizmus korából. Én már akkor is lusta diák voltam, s egy kis vármegyét választottam, s a döntésem Bereg vármegyére esett. A feladat az volt, dolgozzam fel Bereg vármegye politikai életét. Innen jött az ötlet, hogy ismerkedjem meg részletesebben a Lónyay család történetével, hiszen nagymértékben meghatározta ennek a korszaknak a politikáját. A legkiemelkedőbb családtag pedig Lónyay Menyhért volt, s onnantól elindult egy barát-

ság, ami aztán egy monográfiában csúcsonyodott ki.

Korábban nem is találkozott a miniszterelnök munkásságával? Gondolom, a tanulmányaiban csak olvast róla...

Természetesen a kötelező egyetemi tanulmányokban igen, de húszéves koromig valójában nem. Persze, ez így nem teljesen igaz, hiszen budapestiként a Lónyay utcával találkoztam, de más vonatkozásban nem.

2004 óta tulajdonképpen nem tud elszakadni tőle, hiszen a szakdolgozat után 2008-ban készült el a monográfia, majd tizennégy évvel később, 2022-ben az emlékévé apropóján megjelent egy bővített második kiadás. Hogy élte meg ezt a Lónyay- emlékévet?

Az utóbbi két évet akár kibővített Lónyay- emlékévének is nevezhetjük. Számomra is, mint kutatónak, nagy élmény volt. Én tulajdonképpen az országos politikus pályáját dolgoztam fel, de a különböző rendezvényeken megismerkedtem helytörténészekkel, más irányból érkezett kutatókkal, így nekem is adott új élményeket, sok-sok ismeretet ez az utóbbi két év. Elhangoztak olyan témák, amikkel én egyáltalán nem foglalkoztam a könyvemben, ilyen volt például a család és a helyi társadalom viszonya, a gazdálkodás kérdése, hiszen egy nagybirtokos családról van szó, vagy említhetném Szabolcs és Bereg vízgazdálkodási, árvízvédelmi kérdéseit is. A Lónyay-főcsatorna nem véletlenül kapta gróf Lónyay Menyhértről a nevét. A minde-

zekben játszott szerepe még számomra is fel-táratlan terület volt. Azért is örültem az emlékévének, mert megismerkedve kutatókkal, helytörténészekkel, a grófnak ez a sokrétű tevékenysége a számomra is világgóssá vált.

Dr. Cieger András a nyíregyházi könyvbemutatón

Mennyire került önhöz közel gróf Lónyay Menyhért?

Ez is egy érdekes kérdés. Nekünk az egyetemen mindig azt tanítják, hogy távolságot kell tartani attól a hőstinktől, akit választunk kutatásunk témájául.

Térjünk vissza az ön két könyvére. Nagy különbség van a 2008-as és a 2022-es kiadás között?

Szerencsére nem. Az önbecsülésemet nagyon lerontotta volna, ha teljesen újra kellett volna írnom Lónyay Menyhért életrajzát. Az időközben tudomásomra jutott forrásokkal, adatokkal természetesen kiegészítettem a már meglévő anyagot, illetve az első kiadást egy teljesen új fejezettel is kibővítettem, ami Lónyay Menyhért magánéletére vonatkozott. Gondolok itt a lakásvizonyaira, a család életmódjára.

Igyekeztem ezt az intelmet betartani, de hát az már egy szubjektív műfaj, hogyan is értékelnünk bizonyos döntést egy-egy személy részéről. A mai fejünkkel is átgondoljuk ezt, vagyis az ember nem tud teljesen objektíven elvonatkoztatni. Számomra az keltette fel alakjában az érdeklődést, hogy megosztó személyiség volt. Az életrajzában sem egy szentet akartam bemutatni, hanem megírni részben azokat a megalapozott támadásokat, részben azokat a megalapozatlan kritikákat, amelyekben a munkásságát kifejtette.

Hogy látja: az emlékévében mennyire sikerült teljes körű képet adni a gróf munkásságáról, életéről, a család mindennapjairól?

Klicsu Ferencsel, a Tuzsér Községért Közalapítvány elnökével sokat beszélgettünk arról, hogy vajon lezárultak-e a kutatások, vagy éppen az emlékévével kaptak új lendületet. Most nemcsak az én munkámra gondolok, hanem a tágas szakmai közösség munkájára is. Úgy látom, ez még nem lezárt történet, különösen, ami a családot érinti. Lónyay Menyhért munkásságát én feldolgoztam mondjuk úgy 90 százalékban, de itt egy olyan nemesi családról van szó, amelyik az Árpád-kor óta tevékenyen részt vett a magyar történelemben. Számos tagjáról még sok mindent őriznek a levéltárak, sok tisztázatlan kérdés van, vagyis lesz még bőven feladatuk a későbbi generációknak is. Úgy fogalmaznék, hogy elérkeztünk egy mérföldkőhöz, ami kijelöli az utat, hogy merre lehet továbbindulni.

Az emlékévével megkapta Lónyay Menyhért azt az elismerést az utókortól, ami megilletné?

A családdal kapcsolatban érzem azt, hogy még kell kutatni a XX. századi forrásokat, de akár a korábbi évszázadokat is. Lónyay Menyhért kétségtelenül elfeledett politikus a közbeszédben. Azt gondolom, Klicsu Ferencnek az elmúlt két év alatt elég sokat sikerült tennie azért, hogy a rendezvények látogatói, a Lónyay nevet viselő iskolák diákjai többet tudjanak meg róla. De emléktáblát is sikerült avatni Budapest központjában, vagy-

is a járókelők is szerezhetnek információt arról, hogy volt egy nagy formátumú politikus Magyarországon. Igaz, a szer-teágazó tevékenysége ellenére szürke eminenciás volt. A munkássága nem tud vetekedni Széchenyi Istvánéval, Deák Ferencével az ismertségét tekintve, de mind a két említett politikus közvetlen munkatársa volt, így a gondolatainknak a továbbvivője is, legyen szó a gazdaságfejlesztésről vagy a kiegyezésről. Úgy érzem, az emlékévével a feledésből sikerült kiemelniünk gróf Lónyay Menyhértét.

A beszélgetés során érintettük az objektivitást és a szubjektivitást. Az ön szemében milyen ember volt Lónyay Menyhért?

Már utaltam arra, hogy megosztó személyiség volt, ez kétségtelen. Azt szokták mondani, hogy százkarú és gyors járású politikus volt. Túrelmetlen a gondok megoldásával kapcsolatban, a pénzügyi ügyek irányítójaként pedig szigorú embernek ismerték. Családját jól menedzselő és szerető férfiről van szó. Sokféle, sokszínű személyiségként ismerhettük meg, s ráadásul rögs volt az útja. Hatvankét évet élt, ez idő alatt rengeteg dolgot csinált, s maga is bevallja a naplójában, hogy felörölte az egészségét az a nagy mennyiségű munka, amit végzett, illetve az a sok konfliktus, amiben része volt, ugyanis a személyisége, a habitusa vagy az általa képviselt markánsabb nézetek, erőteljesebb reformok megosztották a kortársakat.